Kvalifikuotas elektroninis parašas
INETA RIZGELĖ
2026-11-04 10:25:56 GMT+2
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
RAMINTA RADAVIČIENĖ
2026-11-04 10:32:47 GMT+2
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
VYTAUTAS ŠILINSKAS
2026-11-04 11:27:35 GMT+2
Paskirtis: Parašas

Investors' Forum

Lietuvos pramonininkų konfederacija

LVK Lietuvos verslo konfederacija

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Mindaugui Sinkevičiui 2026 m. lapkričio 4 d.

Lietuvos Respublikos finansų ministrui Taurimui Valiui

DĖL BŪTINYBĖS LAIKYTIS PATVIRTINTO 2025–2027 M. ALKOHOLIO AKCIZŲ DIDINIMO PLANO

Asociacija „Investors' Forum", Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Lietuvos verslo konfederacija (toliau – Asociacijos) kreipiasi dėl viešojoje erdvėje svarstomų galimybių papildomai didinti alkoholiniams gėrimams taikomus akcizų tarifus, nelaukiant patvirtinto 2025–2027 m. akcizų didinimo plano pabaigos.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal 2024 m. birželio 20 d. priimtą Akcizų įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2769 nuo 2027 m. sausio 1 d. alkoholinių gėrimų akcizai ir taip reikšmingai didės: alui – 16,6 proc. (nuo 12,74 iki 14,85 Eur už produkto hektolitrą ir vieną procentą alkoholio koncentracijos), vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams – 16,9 proc. (iki 8,5 proc. stiprumo – nuo 148 iki 173 Eur/hl, stipresniems – nuo 296 iki 346 Eur/hl), tarpiniams produktams – nuo 11,2 iki 25,2 proc. (atitinkamai nuo 411 ir 365 iki 457 Eur/hl), o etilo alkoholiui – 12,8 proc. (nuo 3 130 iki 3 530 Eur už gryno etilo alkoholio hektolitrą).

Esame tvirtai įsitikinę, kad papildomas šių akcizų didinimas, nesulaukus patvirtinto plano įgyvendinimo rezultatų, ir **skubota intervencija į jau priimtą trimetį akcizų planą būtų ypatingai žalingi valstybei, gyventojams ir verslo subjektams**. Todėl tokie viešumoje skambantys pasiūlymai griauna **verslo bendruomenės pasitikėjimą valstybės įsipareigojimais ir yra nepriimtini tiek dėl dažno mokestinės aplinkos kaitaliojimo, tiek dėl sutarto trejų metų reguliavimo keitimo anksčiau laiko**. Atsižvelgdami į tai, pateikiame svarbiausius argumentus, kodėl būtina laikytis galiojančio trejų metų akcizų didinimo plano.

1. Mokestinės aplinkos stabilumas ir prognozuojamumas privalo būti išlaikyti

Patvirtinto trimečio akcizų plano keitimas jam dar nepasibaigus paneigtų pačią šio planavimo instrumento paskirtį – užtikrinti verslui stabilią ir prognozuojamą mokestinę aplinką. Iš anksto nustatytas akcizų kalendorius leidžia įmonėms planuoti investicijas, gamybą, tiekimo sutartis, kainodarą bei pinigų srautus ir prisitaikyti prie būsimų mokestinių pokyčių.

Pažymėtina, kad mokestinės aplinkos stabilumas ir teisėtų lūkesčių apsauga yra svarbūs teisinės valstybės principai. Konstitucinis Teismas 2021 m. gegužės 13 d. nutarime Nr. KT67-N6/2021 pabrėžė, kad teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus, o valstybė privalo gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius bei vykdyti prisiimtus įsipareigojimus. Todėl iš anksto įstatymu nustatytos akcizų didinimo trajektorijos keitimas negali būti vertinamas vien kaip techninis tarifų patikslinimas, neatsižvelgiant į jo poveikį pagal galiojantį reguliavimą jau priimtiems verslo sprendimams.

Toks sprendimas siųstų neigiamą signalą ne tik alkoholio sektoriuje veikiančioms įmonėms, bet ir visai verslo bendruomenei, mažindamas pasitikėjimą ilgalaikiu valstybės mokestinės politikos nuoseklumu. **Jeigu net įstatymu patvirtintas trejų metų mokesčių planas gali būti keičiamas nesulaukus jo pabaigos, verslui tampa sudėtinga pasitikėti valstybės nustatomomis ilgalaikėmis veiklos sąlygomis.**

2. Viršplaninis akcizo tarifų didinimas gali lemti pajamų iš akcizų mažėjimą dėl prekybos nutekėjimo į kitas šalis

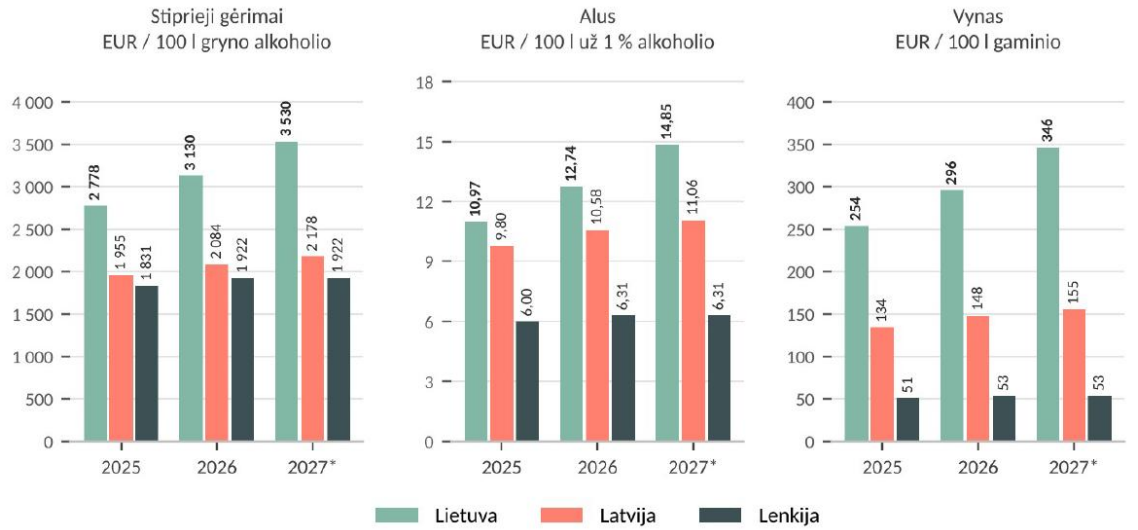
Lietuvoje alkoholiniams gėrimams jau dabar taikomi didžiausi akcizų tarifai tarp kaimyninių regiono valstybių, o 2027 m. numatytas jų padidinimas šį atotrūkį dar labiau išaugins.

2027 m. Latvijoje stipriųjų alkoholinių gėrimų akcizai bus 38 proc., alaus – 26 proc., o vyno – 55 proc. mažesni nei Lietuvoje. Lyginant Lietuvoje numatytus 2027 m. tarifus su šiuo metu Lenkijoje galiojančiais tarifais, skirtumas dar didesnis: atitinkamai 46 proc., 58 proc. ir 85 proc. Pažymėtina, kad Lenkijos sprendimas dėl 2027 m. tarifų dar nėra priimtas.

Lietuva išsiskiria ne tik nominaliais akcizų tarifais, bet ir jų našta gyventojų pajamų atžvilgiu. Remiantis sektoriaus atstovų skaičiavimais, jau šiandien stipriųjų gėrimų akcizų našta Lietuvoje yra trečia Europos Sąjungoje. Šiuo metu 1 litro 40 proc. stiprumo alkoholinio gėrimo akcizas kartu su jam tenkančiu PVM sudaro 0,97 proc. vidutinio mėnesinio neto darbo užmokesčio Lietuvoje, palyginti su 0,49 proc. ES vidurkiu. 2027 m. įsigaliojus planuotam akcizų tarifų padidinimui, kuris viršys darbo užmokesčio šalyje augimą, tikėtina, kad šis rodiklis Lietuvoje bus didžiausias tarp visų ES šalių.

Tokie apmokestinimo skirtumai didina paskatas alkoholinius gėrimus įsigyti kaimyninėse valstybėse, o ne Lietuvos prekybos vietose. Be tradicinės pasienio prekybos, verslo asociacijų pateikiama informacija rodo ir nuotoliniu būdu organizuojamų įsigijimų bei užsienyje įsigyto alkoholio atgabenimo į Lietuvą paslaugų plitimą. Tokiais atvejais Lietuva rizikuoja prarasti ne tik akcizų ir PVM pajamas, bet ir dalį legalios prekybos sektoriaus sukuriamos ekonominės vertės.

Stipriųjų gėrimų, alaus ir vyno akcizų tarifai Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse

* Lietuvos ir Latvijos 2027 m. tarifai įteisinti; Lenkijos 2027 m. stulpelis – šiuo metu galiojantis tarifas. Vynas – iš šviežių vynuogių, > 8,5 % alk. Lenkijos alaus tarifas (už 1° Plato) perskaičiuotas taikant 2,4° Plato = 1 % alkoholio; PLN kursas – 4,3649.

Nerimą kelia ir mažėjantys Lietuvoje deklaruojami alkoholinių gėrimų kiekiai. Remiantis sektoriaus atstovų skaičiavimais, per 2015–2025 m. Lietuvoje deklaruoti alaus kiekiai sumažėjo 26,6 proc., stipriųjų alkoholinių gėrimų – 12,2 proc., o silpnesnių nei 8,5 proc. fermentuotų gėrimų (daugiausia sidro) – 47,2 proc. Bendras analizuojamų alkoholinių gėrimų kiekis, perskaičiuotas į grynąjį alkoholį, sumažėjo apie 23,6 proc., nors atskirų gėrimų kategorijų tendencijos skyrėsi.

Spartus mažėjimas tęsiasi ir pastaraisiais metais. Remiantis VMI 2025 m. pajamų surinkimo apžvalga, vien 2025 m., palyginti su 2024 m., deklaruoti stipriųjų alkoholinių gėrimų kiekiai sumažėjo 5,5 proc., alaus – 8,3 proc., o vyno, kitų fermentuotų gėrimų ir tarpinių produktų – 9,6 proc. Nepaisant reikšmingo akcizų tarifų didinimo, dėl kritusių pardavimo apimčių į valstybės biudžetą iš alkoholio apmokestinimo buvo surinkta vos 4,7 % daugiau lėšų, nei 2024 metais.

Susirūpinimą kelia ir tai, kad reikšmingai didėjant akcizų tarifams, valstybės biudžeto pajamos iš alkoholio akcizų auga gerokai lėčiau. VMI duomenimis, 2025 m. akcizų už etilo alkoholį surinkta 313,2 mln. eurų, arba 3,7 proc. daugiau nei 2024 m., už alų – 124,3 mln. eurų (7,4 proc. daugiau), o už vyną, kitus fermentuotus gėrimus ir tarpinius produktus – 74 mln. eurų (4 proc. daugiau). Tuo tarpu nuo 2025 m. sausio 1 d. šioms produktų grupėms taikomi akcizų tarifai buvo didinami gerokai sparčiau.

Be to, 2025–2027 m. valstybės biudžeto projekto apžvalgoje buvo prognozuojama, kad 2025 m. visos akcizų pajamos sudarys 2 181,1 mln. eurų, iš jų 24,2 proc. teks etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams, tai yra apie 527,8 mln. eurų. VMI 2025 m. apžvalgoje nurodyta, kad už šiuos produktus surinkta 511,5 mln. eurų, arba maždaug 16 mln. eurų mažiau už šį prognozėje numatytą orientyrą. Šis palyginimas yra apytikris, atsižvelgiant į skirtingą duomenų aprėptį ir apvalintą prognozės struktūrą.

Toks spartus alkoholio įsigijimų mažėjimas nėra pagrįstas duomenimis dėl alkoholio vartojimo įpročių. Remiantis valstybinės duomenų agentūros duomenimis, 2025 m., lyginant su 2024 m., legalaus alkoholio suvartojimas vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui nepasikeitė.[1]

Asociacijos yra įsitikinusios, kad viršplaninis akcizo tarifų alkoholiui didinimas dar labiau padidintų alkoholio įsigijimų „nutekėjimą“ į kitas valstybes ir gali lemti akcizų surinkimo mažėjimą, atsižvelgiant į infliaciją.

3. Sparčiai auga šešėlinė alkoholio rinka

Ypač didelį susirūpinimą kelia pastaraisiais metais reikšmingai išaugę iš nelegalios apyvartos išimamo alkoholio kiekiai. Policijos departamento duomenimis, 2025 m. iš nelegalios apyvartos išimta 122 966 litrai alkoholio, arba net 4,5 karto daugiau nei 2024 m. Tai didžiausias užfiksuotas kiekis nuo 2021 m.

Kartu daugėja nustatomų pažeidimų, susijusių su neteisėta stipriųjų alkoholinių gėrimų gamyba, laikymu ar gabenimu. Policijos departamento duomenimis, 2023 m. pagal Administracinių nusižengimų kodekso 137 straipsnį pradėtos 438 teisenos, 2024 m. – 503, o 2025 m. – 507. Be to, 2026 m. rugsėjį Kauno rajone buvo sulaikyta daugiau kaip 17 tūkst. butelių galimai falsifikuotos degtinės ir viskio.

Nors iš nelegalios apyvartos išimtų produktų kiekiai savaime neparodo visos šešėlinės rinkos masto, tokia jų dinamika yra rimtas signalas, kad papildomas legalios produkcijos apmokestinimas turi būti vertinamas atsižvelgiant ir į nelegalios prekybos plėtros riziką.

4. Būtina laikytis trimečio plano

Šie duomenys rodo, kad akcizų tarifų didinimas savaime negarantuoja proporcingo valstybės biudžeto pajamų augimo. Mažėjant Lietuvoje deklaruojamiems alkoholinių gėrimų kiekiams ir augant paskatoms produkciją įsigyti užsienyje ar nelegalioje rinkoje, papildomo tarifų didinimo fiskalinis rezultatas gali būti gerokai mažesnis, nei prognozuojama.

Todėl, siekiant užtikrinti tvarų valstybės biudžeto pajamų surinkimą, būtina vertinti ne tik nominalų akcizo tarifą, bet ir jo poveikį legalios prekybos apimtims, vartotojų elgsenai, pasienio prekybai bei šešėlinei ekonomikai.

Dėl to raginame laikytis patvirtinto 2025–2027 m. alkoholio akcizų didinimo plano ir nedidinti alkoholiniams gėrimams taikomų akcizų papildomai, jam dar nepasibaigus.

[1] „Psichoaktyviosios medžiagos: tendencijos ir pokyčiai 2026 m.“, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, 2026 m.

Primename, kad nuo 2027 m. sausio 1 d. jau įsigalios reikšmingas, atskiroms produktų grupėms iki 25,2 proc. siekiantis akcizų tarifų padidinimas. Todėl bet kokie sprendimai dėl tolesnio akcizų didinimo turėtų būti priimami tik visapusiškai įvertinus šių pakeitimų poveikį valstybės biudžeto pajamoms, legalios prekybos apimtims, šešėlinei ekonomikai ir Lietuvos konkurencingumui regione.

Kartu siūlome, rengiant kitą, nuo 2028 m. prasidėsiantį trimetį akcizų planą, iš anksto organizuoti diskusijas su verslo asociacijomis, socialiniais partneriais ir ekspertais, siekiant užtikrinti duomenimis pagrįstą, nuoseklią ir prognozuojamą akcizų politiką.

Esame pasirengę pateikti papildomą informaciją, skaičiavimus bei aptarti šiuos klausimus su Vyriausybės ir Finansų ministerijos atstovais.

Pagarbiai

Asociacijos „Investors‘ Forum“ vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

Lietuvos pramonininkų konfederacijos generalinė direktorė Raminta Radavičienė

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė